СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XL Ч. 244. Джерзи Сіті, Н. Дж., середа, 19 жовтня 1932.

VOL. XL. No. 244. Jersey City, N. J., Wednesday, October 19, 1932. THREE CENTS.

ФОРД ВЗИВАЄ СВОЇХ РОБІТНИКІВ ГОЛОСУВАТИ НА ГУВЕРА

ДІТРОЙТ. — В бюлетині „Форд Мотор Компані", зверненім до робітників, які працюють у заводах Форда, кажеться, що президент Гувер поборов трудноші, які несли Америці катастрофу. І тому треба дати йому спроможність докінчити це діло.

Бюлетин зазначує, що „Форд Мотор Компані" не займається партійною політикою, Але в теперішніх важких часах ця компанія вважає своїм обовязком піддати теперішні вибори під особлившу розвагу. І каже, що коли Гувер не буде вибраний, то готові наступити гірші часи.

ГУВЕР ВИБИРАЄТЬСЯ ДО ДІТРОЙТУ.

ВАШИНҐТОН. — Найближчу передвиборчу бесіду виголосить президент у Дітройті в „Олімпія Аріна", яка містить біля 20,000 осіб.

Ідучи до Дітройту, президент виголосить кілька коротших промов по дорозі з залізничої плятформи. Кажуть, що бесідами, виголошеними по дорозі, зєднує собі Гувер дуже багато симпатиків.

РУЗВЕЛТ ТЕЖ АҐІТУЄ.

ОЛБАНІ. — Ґовернор Рузвелт вибирається на захід в осьмидневну подорож, щоби докінчувати виборчу аґітацію. Найважнішу бесіду виголосить у середу в Пітсбурґу, де заявиться проти неґайної виплати ветеранського бонуса в готівці, заразом предложить свій плян допомоги потребуючим ветеранам.

ТРЕБА БУДЕ БАГАТО ГРОШЕЙ НА ДАЛЬШУ ДОПОМОҐУ.

НЮ ЙОРК. — Треба буде мати найменше $10,000,000 на місяць, щоби допомогти безробітним нюйорського стейту видержати зближаючуся зиму. Отих грошей треба на піддержання публичних робіт і на допомогу. В ту суму не враховано того, що повинні зібрати добродійні орґанізації. Вже з того видно, яка велика є тепер нужда.

ЗАХОЧУЄТЬСЯ ПОЛЮВАТИ НА ЛЬВІВ.

КОМЕРС (Мізурі). — Одні журяться, як пережити крізу, а другі не мають що з розкоші робити і влаштовують собі штучні лови на львів. Денвер Райт, багатий торговець шкір, забажав влаштувати собі в Америці лови на льви, як це буває в Африці. Купив два льви й пустив їх на волю на малім острові на ріці Місісіпі. Потім зібрав веселу компанію і вибрався з нею на лови. Та перешкодив тому шериф Ґочкіс. Він вийшов з того переконання, що така забава загрожує публичному спокоєви і може заподіяти шкоду людям і худобі. Тому забрав машиновий кріс і сам постріляв львів. Райт дурно шукав з ловцями по острові львів.

ЗАВОРУШЕННЯ В ТЮРМІ.

КІНҐСТОН (Онтеріо). — Яких 300 вязнів підняли бунт, домагаючись більшого приділу тютюну та ріжних привілеїв. Вязні схопили навіть директора вязниці. Прийшло військо, але вязні не піддавались, а заявили, що підпалять будинок і спалять себе живцем, а не піддадуться, поки військо не забереться. По нарадах військо відкликано, а збунтовані вязні вернулися до своїх келій.

БАНКИРІ НАТИСКАЮТЬ НА ОЩАДНІСТЬ МІСТА.

НЮ ЙОРК. — Банкирі заявили місту, що не дадуть дальших позичок, коли не будуть пороблені ощадности в буджеті. Супроти того зменшено буджет міста на $75,000,000.

Грошеві клопоти міста доведуть мабуть до того, що буде таки підвищена ціна на їзду собвеями.

АРХИЕПИСКОП ВЗИВАЄ ДО СПОКОЮ.

МЕКСИКО СІТИ. — Архиепископ Діяц видав пастирський лист, у якім взиває католиків, щоби повинувалися мексиканським законам, бо папа є проти того, щоб католики ставили владі опір і каламутили спокій.

ПАРТІЙНА БОРОТЬБА НА КУБІ.

ГАВАНА. — В провінціях Санта Кляра і Матанцас прийшло між лібералами і консерватистами до крівавої сутички, підчас якої пострілено 9 осіб.

ФАРМЕРИ ДАЛІ ПІКЕТУЮТЬ.

СЕЙНТ ПОЛ. — Пікетуючі на дорогах фармери задержали трок з почтою і попсули в нім ґумові колеса, бо думали, що це фармерський трок страйколомів.

НА ПОЛУДНІ ПОВЕНИ.

АТЛЯНТА. — В Північній і Полудневій Керолайні та в Алабамі повиливали ріки і позаливали дороги й доми.

ВПЛИВ ПСИХОЛЬОҐІЇ ЗРОСТАЄ.

НЮ ЙОРК. — Психольоґія зреволюціонізувала вже виховання і медицину, заповнила літературу, а незабаром обгорне ціле життя людства. Таке твердить д-р Едвард Робинсон у своїй щойно виданій книжці „Man as Psychology Sees Him".

ПОЗІР! СОЮЗОВЦІ В ЙОНКЕРС І ГЕСТИНҐС НАД ГУДСОНОМ!

СОЮЗОВІ ЗБОРИ

:——::——: відбудуться :——::——:

В СЕРЕДУ, ДНЯ 19-ГО ЖОВТНЯ (ОСТ.) 1932 РОКУ

в годині 8-мій вечером

В ГАЛІ УКР. ГРЕКО-КАТОЛ. ЦЕРКВИ СВ. МИХАЇЛА.

Реферуватимуть про У. Н. Союз в минулому і майбутньому, про злуку Союзових сил і реформу обезпечення: Роман Слободян, головний фінансовий секретар У. Н. Союза, і **д-р Лука Мишуга,** редактор „Свободи".

До численної участи закликає всіх урядників і членів

Головна Канцелярія У. Н. Союза.

КИНУЛИ ҐРАНАТУ НА „КУЛКО РОЛЬНІЧЕ".

До крамниці Кулка Рольнічого в Курянах, пов. Бережани, кинув хтось артилерійську ґранату. Ґраната вибухла та знищила уладження. Як підозрілого поліція арештувала 18-літнього Гр. Семеґена.

ТУРЧАНКИ-ПОЛІЦАЇ.

У Стамбулі появились на вулицях перші два поліцаї-жінки. Вони мають стежити за молодими дівчатами та дбати про їхню моральну поведінку. Приклад узятий з англійської поліції, де багато жінок виконує вже ту ролю. Це новий етап боротьби турецького жіноцтва за рівноправність. Мустафа Кемаль стоїть на боці жіноцтва і за свого урядування скасував гареми, заборонив багатоженство, ввів нові закони про шлюби та розводи. У Туреччині є вже жінки журналістки, лікарі та судді. Турчанки можуть ходити прилюдно в европейських сукнях, голосують до міських рад і є вже радними.

ЗВІРІ В ЛЮДСЬКІМ ТІЛІ.

В Марсилії на передмісті Ст. Антоан робітник Зеші, за це, що йому звернули увагу, що його діти кидають камінням на курник сусіда, ножем убив Марію Франца та Івана Матісів. — У Тонон ле Бен у Сабавдії три бандити напали на хату скромних рентієрів Перетів. Коли не знайшли грошей, бо Перет зложив їх у банку, бандити стали припікати вуглям Перетам пяти та рвати тіло розпаленими кліщами. Щойно над ранком поліція дізналася про напад і арештувала двох бандитів. Третій утік.

НАДУЖИТТЯ В 14 ГРОМАДАХ.

Повітовий виділ перевів люстрацію в ярославськім повіті та викрив надужиття в 14 громадах. Начальники громад або уповажнені органи не відсилали до скарбової каси грошей, зібраних за ґрунтовий податок. Недостаючі суми сягають кілька тисяч зол. У чотирох громадах шкоди покрили війти.

ВИКРИЛИ ТАЙНУ ГОРАЛЬНЮ.

Тайну горальню викрили в Переходах біля Мечищова (повіт Бережани) в Федя Ганджі, кольоніста з Волині. Сконфіскували котел до фабрикації горівки, дві бочки горівки і т. ін. Поліція дальше веде слідство серед тутешніх православних, бо сподівається викрити більше горалень.

МЕҐАЛЬОМАНІЯ.

У Римі вибудують памятник Муссоліньому на 17 м. висоти. Буде це найбільший мармуровий блок у світі. Памятник стоятиме при вході до „Форум Муссоліні". Муссоліні, очевидячки, проти цього не протестує.

„ТИХІ ТРАМВАЇ".

Вестфальський інжинір Безелер знайшов раду на те, щоби трамваї їздили тихо: трамваєвий віз його конструкції має колеса з обручами із спеціяльної ґуми та рухомі оси, які мають цей наслідок, що на закрутах трамвай іде повною шириною коліс і тому не дразнить прохожих і пасажирів переразливим свистом заліза. Скрізь у Німеччині будуть будувати такі трамваї.

ОГРІВАЛЬНІ ТАПЕТИ.

На одному з великих трансокеанічних пароплавів є кабіни, вистелені тапетами із захованою сіткою тоненьких електричних проводів, що огрівають тапети. Від тапет нагрівається повітря кабіни. Таким робом можна реґулювати температуру.

ПЕРЕДІСТОРИЧНИЙ ОЛЕНЬ.

При копанні торфу в Хлопичах (пов. Ярослав) викопали робітники поломаний на части кістяк мабуть передісторичного оленя. Робітники видобули зовсім неушкоджений череп з усіми зубами, а окремо роги.

ГНУЧКЕ СКЛО.

На німецькому торговельному ринку появився новий рід скла. Є це скло, яке можна гнути, тяти ножицями, пришпилювати шпанеґлями, одним словом: обходитися так, як з папером. В торговлі матиме це скло куди більшу практичну вартість від дотеперішнього крихкого. В першу чергу надаватиметься воно на виставові шиби, ліхтарні і т. д.

ПОВІСИЛИ ЧЕРЦЯ.

Варшавські часописи повідомляють, що польська поліція довідалася, нібито в монастирі в Дермані біля Кремянця ведено комуністичну та протипольську аґітацію. До монастиря сходилося багато людей, що слухали промов черця Ігнатія Бариша. В монастирі скривався теж, як твердять ті часописи, шпигун Ігн. Ковальчук. Поліція здобула докази протидержавної роботи обох і їх арештувала. На днях у Кремянці відбулася перед наглим судом розправа й обох арештованих засудили на смерть. Їх повісили на подвірю кремянецької тюрми.

Є РАДА НА ГРАДОВІ ТУЧІ.

Німецькі інжиніри винайшли ракети, які, вистрілені в градові хмари, розганяють їх на просторі 1000 метрів. Кілька таких ракет вистарчає, щоби розігнати на „чотири вітри" градові хмари зпонад піль одного села.

КОНҐРЕС МАТЕМАТИКІВ.

У Ціріху зїхалися з усього світа математики на конґрес. У ньому беруть участь 800 делеґатів і 41 країн пятьох частин світа. На конґресі влаштували виставу книжок і підручників.

НЕДОЛЯ БУВШОГО ПОСЛА ОЛЕКСАНДРА ВИСЛОЦЬКОГО.

Саме тому два роки (9. IX. 1930) вивезено посла Олександра Вислоцького до тюрми в Берестї. Після того відбулися проти нього два процеси: на Волині й у Львові. Вироком волинського процесу засудили посла Ол. Вислоцького на два роки тюрми, а у львівському процесі посла Ол. Вислоцького звільнили. На жаль, він мусить сидіти в тюрмі ще дальше. Причина того та, що у волинському присуді не почислили Вислоцькому двох місяців слідчої тюрми в Берестї (лише йому одному!). Крім цього не зачислено йому 6-місячної тюрми між вироком І. інстанції і вироком III. інстанції, тобто Найвищого Суду. З тих причин бувший посол Вислоцький має ще досиджувати 8 (вісім) місяців тюрми понад присуд. Таким робом ціла його кара кінчиться щойно з кінцем квітня 1933.

Тут замітимо, що всі заходи і прохання в справі зачислення тих надпрограмових 8 місяців, а спеціяльно Берестя, до кари, не мали успіху. На прохання до міністерства в цій справі від чотирох місяців нема відповіди, а на прохання в справі перерви кари прийшла, на жаль, відповідь відмовна.

НАЙНИЖЧА ТЕМПЕРАТУРА.

Недавно зумів славний голяндський фізик, професор Кеєсом з Ляйден, одержати найнижчу з відомих досі температур. Опираючися на славних піонірських працях Камерлінґ Оннеса, помпував він при помочі 2 великих дифузійних помп Ґедого пару гелія, що збиралася над малою скількістю плинного гелія. Після 3 годин помпування розпряжність пари гелія над плинним гелієм була дуже мала, бо тільки коло 4 тисячних міліметра стовпа ртути. Змірявши розпряжність пари гелія, проф. Кеесом міг обчислити температуру плинного гелія. Вона була рівна 0.7 ступня абсолютної температури, себто 272.3 ступня Цельзія нижче зера, або тільки 0.7 ступня повище абсолютного зера.

НЕВЕСЕЛІ ЦИФРИ.

За серпень було у Варшаві 126 самогубних намагань, з чого 20 скінчилося смертю. Авта переїхали 83 особи, з чого 4 на смерть. Трамвай поранив 18 осіб, залізниця 5 і 3 особи вбила. Убивств було 4. 27 осіб були ранені на вулиці.

НАЙГЛИБШЕ ОЗЕРО ЕВРОПИ.

Найбільшим озером Европи є озеро Ладоґа на межі Фінляндії і Радянського Союза. Хоч його поверхня має аж 18 тисяч квадратових кільометрів, то його глибина менша від найглибшого німецького озера, себто Боденського, що глибоке 250 метрів. Воно розмежовує Німеччину від Швайцарії. На днях розслідили ближче найглибше озеро Европи, Горніндальсванд у західній Норвеґії. Виявилося притім, що подавана давніше глибина цього озера (486 метрів) не вірна. Дійсна глибина його є 515 метрів. Це озеро має крім цього ще одну дуже характеристичну прикмету: його вода незвичайно прозора. Кажуть, що ніяке озеро на світі не має більше прозорої води від Горніндальсванду.

СЛОВАКИ ДОМАГАЮТЬСЯ АВТОНОМІЇ

ДЕСЯТЬ ТИСЯЧ ПРОТЕСТУЮТЬ ПРОТИ ЧЕСЬКОГО АДМІНІСТРУВАННЯ СЛОВАЧЧИНОЮ.

ПРАГА (Чехословаччина). — Здавалося, що після засудження на пятнацять років вязниці проф. Туки автономний рух серед Словаків підупав. Та тепер виявилося, що він розростався в глибині народніх мас, не виявляючись на верха.

Дня 16 жовтня відбулося віче на яке зібралися понад 10,000 Словаків. Вічем проводив о. Глінка, котрий довгі роки був найближчим помічником професора Туки в словацькому націоналістичному руху. Віче запротестувало рішучо проти чеського адміністрування Словаччиною та поставило домагання, щоб уряд відкликав зі Словаччини урядовців Чехів, а на їх місце призначив Словаків.

Крім того Словаки домагаються для себе широкої національно-територіяльної автономії. Промовці підкреслювали, що чехословацька нація не істнує, як це стараються представити Чехи, але істнують два цілком незалежні народи: Чехи й Словаки, які творять одну державу.

АРЕШТОВАНО ЛІДЕРА ХОРВАТІВ.

БІЛГОРОД (Югославія). — Тут викликали велику сензацію відомости, що загребська поліція арештувала хорватського лідера д-ра Матчека. Арештовано його за інтервю, яке він дав кореспондентови анґлійської преси. На запитання кореспондента, чи Хорвати вжиють сили, щоб добитися для себе автономних прав у Югославії, Матчек відповів, що нема потреби добивати вмираючу Югославію.

На думку Матчека, Югославія тепер політично невилічимо хора, а її смерть звільнить Хорватів від сербського централізму. Югославянська поліція переводить численні арешти Хорватів у ріжних місцях.

СТАЛІН РОЗПРАВЛЯЄТЬСЯ З ПРОТИВНИКАМИ.

МОСКВА (СССР). — Арештовано старого співробітника Леніна, бувшого секретаря Комуністичного Інтернаціоналу та довголітнього редактора большевицької ґазети „Прада", Н. Бухаріна. Бухарін є визначний ідеольоґ комуністичної партії й один з її найстарших членів.

Очевидно Бухарін, разом з іншими арештованими старими й визначними комуністичними діячами, буде висланий на Сибір. Сталін тепер переводить безоглядну боротьбу з тими, котрі його критикували колись, або домагались усунення зі становища секретаря комуністичної партії.

ЗМІНА УРЯДУ В РУМУНІЇ.

БУКАРЕШТ (Румунія). — Румунія вже довший час переживає постійну політичну крізу та застрашаючий економічно-фінансовий занепад. Причиною чергової політичної крізи стало небажання прем'єра-міністра Вайди-Воєводи дати теку міністра закордонних справ Тітулескови.

Вайда-Воєвода вже зрезиґнував зі свого становища й тепер король шукає нового премієра міністрів. Він запропонував це становище лідерови селянської партії, д-рови Маню, який уже був премієром, але Маню каже, що для нього час ще не прийшов.

Г. СТИМСОН УСТУПИТЬ.

ШАНҐГАЙ (Китай). — Японський політичний дописувач Кавакамі, що присилає свої кореспонденції з Вашинґтону до японських ґазет, пророкує скоре уступлення Г. Стимсона зі становища секретаря Стейту Злучених Держав. Причиною уступлення має бути те, що в справі Манджурії Стимсон багато переборщив, виявивши більше зацікавлення й активности, ніж це було потрібне.

ЗАЛІЗНИЧА КАТАСТРОФА ПІД МОСКВОЮ.

МОСКВА (СССР). — Знову скоїлася чергова залізнича катастрофа в Росії, що потягнула за собою багато жертв у людях. Влада старанно закриває відомости про катастрофу й не подає ні числа вбитих, ні поранених. Сталося це під Москвою біля стації Люблінo, де пасажирський потяг налетів на потяг тягаровий.

Пасажирський потяг був дуже довгий і його тягнули дві льокомотиви. Ним верталися люди з чорноморського літнища Сочі. Проїзжі люди, які бачили катастрофу, кажуть, що пять перших ваґонів цілковито розбиті, а кілька інших дуже ушкоджені.

ВІДЕНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЗАМКНЕНО.

ВІДЕНЬ (Австрія). — Студенти місцевого університету, що вважають себе ґітлерівцями, напали на соціялістів у мімсту за те, що соціялісти напали на фашистів в Зімерінґу. Націоналістичні студенти, узброєні в ножі, залізні палки й т. п., били переважно студентів Жидів.

Підчас того нападу покалічено тяжко 25 студентів Жидів. Університетська влада ледви втихомирила ворохобників. Щоб не допускати до дальших подібних випадків, ректор замкнув університет, поки уряд не дасть ґарантії, що подібні до зімерінґських подій уже більше не повторяться.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 110 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

НОВИЙ ГУВЕР

Ґенеральний наступ обидвох головних політичних партій почався. На загрожену републиканську позицію витягають найтяжчі гармати. Виступає на арену „мовчазний як устриця" бувший президент Кулидж. Генри Форд заповідає, що виголосить політичну промову, і то перший раз у своїм життю. А тяжкомовний і замкнений у собі Гувер змінює так основно тон і спосіб своїх промов, що загально говорять в Америці, що отсе край має перед собою „другого Гувера", сентиментального, а разом з тим і воюючого.

Коли ходить про промову президента в Клівленді, виголошену до 30,000 слухачів, то вона була „воюючою", наскільки вдаряла демократів за те, щоби вони не воювали брехнями, коли закидують Гуверови, що він колись використовував в африканських майнах китайських кулів. Бо коли демократи мусіли вже робити подібний закид, то краще було обмежитися до часів Гуверової адміністрації й доказувати, що американський робітник переходить звільна в положення китайського кулі. Тоді принаймні американський робітник краще визнавався би в промахах Гувера, відчуваючи їх на власній шкірі. А так президент Гувер, відперши брехню, міг уже лекше звернутися до американських робітників та виказувати по свому, що він зробив, щоби вратувати їх від цілковитої руїни.

Все те, що Гувер наводить на оправдання американської депресії, є здебільша згідне з правдою. Правда, що й вона звязана зі світовою надпродукцією, світовим зброєнням, світовим захитанням валюти, революціями в світі й зі світовим політичним та господарським хаосом як наслідком світової війни. І цілком слушно підносить Гувер, що по війні не тільки Америка, але й інші краї поробили себе „самовистарчальними" і повідмежовували себе високими митами. Правда й те, що світова господарська криза потягнула за собою вкінці й Америку.

Всю ту правду викрив президент Гувер, забуваючи признатися тільки до одного: що тому 4 роки він саме запевняв, що Америка такий богатий край, що є „самовистарчальним", та що може жити, держачися здалека від світових заверух. Аж тепер, коли треба оправдати себе з того, чому досі нема ще знесених „пургавзів", як це було обіцяно тому 4 роки, президент звертається до світових потрясень та до того, що Америка не може в собі замкнутись, а змушена ділити долю й недолю з цілим світом. Дійсно, новий Гувер!

О. Сновида.

КРАХ СТАЛІНІЗМУ

Часописи принесли незвичайно важну звістку про бунт одного відламу Компартії проти Сталіна. Бунт — не значить повстання. Але в такій здисципліновaній партії, при жорстокій диктатурі — бунтом можна назвати меморандум, подане Сталінови 18-ма визначними членами партії, в якім вони домагаються ні менше, ні більше, як — **димісії Сталіна.**

Щож йому опозиціоністи закидують? 1. що він **затамував діяльність комінтерну,** приніс її в жертву своїй червоній дипльоматії, яка на ґвалт шукає порозуміння з „капіталістичним світом"; 2. те, що диктатор не використав останніх подій у Німеччині і в Манджурії, щоби виступити гостро проти німецьких „юнкрів" і „японських імперіялістів"; 3. **баламутство і непослідовність у внутрішній політиці,** а саме, що спершу „натиснув" на кооперативи, щоби дати змогу віджити колхозним базарам, а відтак — знов оті базарі заборонив; що раз „ударним завданням" проголошував — вугільну кампанію, на другий день — металеву, потім — задоволення широких потреб людности, — і все це без успіху і без енерґії, 4. Нарешті, що диктаторська політика на селі скінчилася повною невдачею, узброївши проти партії і приватника, і колхозника, і робітника міського, який не має що їсти, і — що найважніше — партійців, яким закрутилося в голові від повени декретів з Москви, що гонили один за другим, щоби завтра проголосити „уклоном" те, чого вимагалося нині. Кінчиться меморандум — як сказано вище — **жаданням уступлення диктатора,** якого політика ішла від поразки до поразки.

Не вистарчило би короткої газетної статті, щоби зупинитися над усіли обвинуваченнями опозиції. Вирву з щоденних звісток совітської преси два моменти, які в повній мірі підтверджують всі вище згадані закиди. А саме 1) про **„досягнення" совітської господарки** і 2) **про „добробут" людности...**

Французький інжинір і бувший міністер **Боре,** який знає Росію і її мову, оповідає в „Тан" свої враження з подорожі й пише м. і.: Совіти побудували ріжні „ґіґанти", „фабрики збіжа", трактори і т. п. Але — що то все варта і чи можна узнати за поступ, коли напр. одна мала фарма у французькій Фляндрії, в 10 га. площі, дає 40 квінталів зерна, а кавказький совхоз „Ґіґант" у 150,000 га. — 10 до 15 квінталів? Хтож тут, спитаємося, робить революцію в продукції, хто виказує справність і чиї продукційні засади вищі: отої „буржуазної" фарми, чи того соціялістичного „Ґіґанта"?

Тай трактори: на Україні напр. є їх чинних лише половина (9 тисяч з 18). В харківськім районі з 2,500 — чинних є лиш 1,000. По полях лежать зіпсуті трактори, яких не вміють направити, а брак запасових частин унеможливлює механізацію рільництва. Уживають тих тракторів навіть у невигідних теренах, внаслідок чого вони ще більше нищаться...

Це щодо „успіхів" продукції. А тепер щодо „добробуту". Укладаючи свої пляни, партія приповідала й обіцяла, що при кінці пятилітки цічи на продукти першої потреби впадуть у порівнанню з 1927-1928 р. на 22.9%. Колиж порівнаємо ціни в 1932 р. з 1927, то побачимо, що напр. кільо муки коштувало в 1927 — 0.20 руб., а тепер — 3.50 руб., бараболі — 0.7 (2.50), десять яєць — 0.87 (13), кільо масла — 2 (35)... **Ціни пішли вгору!**

Двох найістотніших обіцянок — **збільшення продукції і видатности праці і збільшення добробуту, не дотримано!** Коли до того додати що напр. Україна дала тільки 20% „хлібозаготовки", що врожай і збір зерна не вдався, що засіви під псом, що серед міського населення ферментація, що замісць одного сталого курсу — направо, або наліво. — Сталін безнастанно робить крок вперед і два назад, цофаючи зараз по їх виданню свої власні декрети, сіючи повну дизорієнтацію в рядах комуністичної партії, — то ясним зробиться підложе, на якім повстало меморандум опозиції.

Не ворожу їй наразі успіху. Занадто добре окружив себе Сталін своїми креатурами скрізь — у Комінтерні, і в Політбюрі, і в Совнаркомі, щоби його можна було перевернути з одного дня на другий. Але меморандум 18-ки це симптом, що невважаючи на жорстоку розправу з правою і лівою опозицією, положення Сталіна не утвердилося, що воно полишилося також непевне як і було, а може ще непевніше.

Певно, це є одна з причин, чому нічого не вийшло з признанням Совітів Злученими Державами, якого так домагався диктатор. Американські обсерватори в Росії дивляться обидвома очима і знають, що коїться в країні червоного царату.

ПО ЧЕСЬКИ ПРО ГУЦУЛЬСЬКИХ ПОВСТАНЦІВ

На празькому чеському книжковому ринку появилась дуже цікава новинка п. н. „Горальска републіка" — роман з Подкарпатске Русі, написав З. М. Кудей. Для Чехів вона цікава тим, що це один із небагатьох творів у чеській мові, який обєктивно, реально представляє життя й змагання підкарпатських Українців. Для нас вона цікава тим, що автор взяв собі за мотив похід гуцульських повстанців на Мармароський Сигот. У нашій літературі крім маленької статі в „Літописі Червоної Калини" нічого більш не написано про це. Бажано булоб, щоб ця книжка появилась в українськім перекладі, особливо на Закарпатті, де так мало знають про своїх славних героїв у визвольних змаганнях Закарпаття, що хотіли його долю злучити з долею Західньої Української Держави. Події, що опісля послідували, перечеркнули пляни хоробрих повстанців, а населення Закарпаття перетерпіло опісля страшну Голгофту, якої опис хотів дати автор. У великій мірі це йому вдалось.

Зачинається роман описом підготовки перевороту в Ясені. В Мадярщині після розпаду Австро-Угорщини були безпорядки, влада ослабла, і цей якраз момент хотіли Гуцули з Ясіня використати для освободження. На молоду Західню Українську Державу покладали велику надію і сподівались помочі. Дістали однак тільки кілька старшин та трохи зброї. Якраз очікуванням тих старшин Гуцулами зачинає автор свою книжку. Відразу виводить два типи. Гуцул — Тулайдан, розважний, розумний — серце Закарпатської революції і Гуцул — Гринюк радикальний, в якому наболіла кривдами та знущаннями душа не вдоволяється спокійним без одного стрілу переворотом в Ясіні, — вона бажає за кривди — крови.

Обставивши всі важніші пункти стратегічні військом навколо Ясіня, нова гуцульська влада береться за працю. Перш усього старається про вишкіл армії при помочі українських старшин.

Тимчасом безсильні Мадяри хочуть збити з пантелику гуцульську владу всякими переговорами і компромісами.

Кінчиться тим, що гуцульська влада післала на бажання мадярської влади свою делеґацію до Мармароського Сиготу. І там падуть перший раз горді слова простого Гуцула мадярському панови в очі.

Один з братів Клемпутів, дійшовши до слова підчас переговорів делеґації з мадярським жупаном у Мармароськім Сиготі, проголосив, що цілю гуцульської влади є викликати повстання цілої Угорської Руси і прилучити її до новоутвореної Західньої Української Републики.

Після нього взяв слово Тулейдан і поплили щирі гуцульські слова від серця:

„Гуцул був на тій землі завсіди тільки погорджуваним рабом, використовуваним від всіх, що від часів Кошутаподавали себе за оборонців і освободителів інших націй, що мешкали в землі корони св. Стефана. За сто літ ярма навчився він невірити обіцянкам тих, що потім в догідних хвилинах не дотримували їх без усякого стиду. **Тому не вірить і нині і є змушений боронити свою здобуту свободу зі зброєю в руці проти всіх,** хочби і його цілий світ опустив... Ліпша є смерть ніж вічне рабство... Нічого нам не лишається, як тільки вирушити зі зброєю на поле бою і вимогти своє право, яке нам так довго забирали. Хай щастя воєнне і Бог рішить, по чиїй стороні право!"...

Гуцули вирушили в похід і взяли Мармароський Сигот. Безрадні Мадяри цькують румунське військо, що було близько, будьтоби гуцульська армія — це большевики. Румуни розбивають гуцульську армію і вона дістається страшно змасакрована, обдерта зі всього румунськими жовнірами, до неволі, а в Ясені Румуни зачинають страшну мартирольоґію.

Гірко терпить Гуцул вдома від брудного Цигана, а ще гірше в неволі. За старанням української влади Гуцулам дають у полоні полекші, потім з них орґанізують окремі курені, які чудес доказують у боях з большевиками під Жмеринкою. Там і гине радикальний Гринюк, один з подвижників гуцульської революції, там і гине більшість Гуцулів. Тулейдан майже сам без близьких друзів вертається окружною дорогою аж через Мораву до Ясіня. Горе Гуцулів вдома кінчиться прилученням Закарпаття до Чехословацької Републики. Автор орієнтується добре в українському питанню, симпатизує з визвольним рухом, а через те деякі його думки цінні. Книжка написана з таланом і є інтересна.

В. Яцишин, Прага.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

КЕНТОН, О. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 115, повідомляє своїх членів, що місячний мітінґ відбудеться в неділю, 23 жовтня в годині 1-ій пополудни, в домі Предсідателя. — А. Бандровський, предс.; Ів. Скубяк, кас.; К. Дрозда, секр.

Суддя: Ви цілували позивальницю в пяному стані. Чим можете це доказати?

Обжалований: Прошу, гляньте лише на неї!

Володимир Левицький.

ОСТАННІЙ АКТ ТРАҐЕДІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ГАЛИЦЬКОЇ АРМІЇ (УГА)

(З моїх споминів про 2 курінь, 8 бриґади, III корпусу, після його відвороту з Київа у вересні 1919 р.).

(6)

Сотник Мелько, що так дуже боявся тифу і зі страху перед зараженням утік з хірурґічного відділу до міста на приватну кватиру, вже небіщик. Вчора його принесли сюди, а на рано тільки труп, і то зовсім голий — все обчистив якийсь „лапайдух", не здаючи собі справи з того, що й завтра також його доля жде. Тиф не пощадив і команданта лічниці, полк. Ямполера, котрий, не вважаючи на старанні заходи пор. Нагляка, не видержав критичного моменту і помер. Поручник Нагляк — цей добрий дух, правдивий опікун, нестомлено заедно бігає та несе геройську поміч конаючим орлам Галицької Землі. І ще одна невіджалувана втрата: там за стіною в сусідній кімнаті скінчив життя наш знаменитий критки, поручник Микола Євшан-Федюшка, якого похоронено на місцевому цвинтарі. Покійний держався до останньої хвилини добре і перебув критичний момент 14. дня, але через ослаблення сильною горячкою прийшов удар серця. З ним пішла до гробу задумана історія Галицької Армії, бо в руках покійника були важні матеріяли галицьких частин, які мали послужити для списання цеї історії.

15. XI. Сьогодня мені лекше. З ліжка не встаю, бо й рушитися годі, так виснажений до краю високою горячкою. Лікар приписав строгу дієту. Хоч апетит змагається, то я через післятифові комплікації мусиш терпіти примусовий голод.

16.—25. XI. Пробую вставати з ліжка та проходжуватися, бо навкучилося так довго лежати. Та це проходжування наче наука ходження, бо ослаблення після перебутої горячки та довгого лежання — спричинює сильний заворот голови. По кількох днях пробую виходити на двір, бодай на кілька хвиль, бо нудиться в цьому „складі живих трупів". За цей час у рядах нашої армії зайшли великі зміни. Ми получилися з денікінцями. Наш начальний командант, ґен. Мирон Тарнавський, був по наказу Головної Команди всіх українських військ арештований та переданий під воєнний суд, який звільнив його від закиду головної зради. Закидали йому переговори на власну руку з Денікіном. Та, як показалося, Головний Отаман Петлюра на останній воєнній нараді, супроти критичного положення, оставив галицькому командуванню вільну руку. У. Г. А. рішилася на окремий крок, але брак доброї належної галицької розвідки показує вже тепер, що денікінці не такі сильні і страшні для нас, як їх нам передше представляли. В їхньому запіллі оперують наші повстанці. Який зміст договору між нами і денкінцями в Зятківцях — це нам не відомо. Кажуть, що це чисто військовий союз, якого цілю є дати змогу нашій армії прийти до себе, відпочавши у вільному районі під Одесою та доповнитися свіжими силами. Якби воно не було, дух між нами той самий, що передше був, а, як загально говорять, цей союз на короткий час, доки не прояснится положення на Україні. Однак договір у Зятківцях став доконаним фактом і привів до розірвання єдности обох Українських Армій. Ровійшлися спільні шляхи, що криваві були, та спільно верствовані за єдиний наш найвищий ідеал соборности. Стація та залізничі шляхи Винниця-Жеринка-Камянець були перед кількома днями свідками події, яка розірвала Українське Серце на дві половині. То брат з братом розлучувався і вовком глядів на другого, бо з уст більшого брата впало під адресою молодшого страшне слово — зрада. Частини Дієвої Армії щойно недавно відлучилися від Галичан і попрямували на захід в обійми нового „союзника", який нам уже доволі знайомий. Січові Стрільці розформувалися біля міста Старо-Константинова, а їхній командант, полк. Евген Коновалець, виїхав до Німеччини; група ґен. Павленка й отамана Юрка Тютюника — в порозумінню з Галичанами — пробралися в запілля денікінців в околиці Липівця-Уманя-Черкас. Камянець, Проскурів і інші подільсько-волинські міста заняли недавно нові „союзники" головного отамана Петлюри — польські наїзники.

Від 25. XI. до 5. XII. Виходжу часто на прохід та до міста і витрачую решту грошей на їжу, бо військовим пайком годі заспокоїти „вовчий" апетит після тифу. У Винниці тепер велика дорожня. Москалі накидаються зі своїми денікінками по 1000 рублів, впихаючи їх насильно населенню, яке тих „грошей" не хоче брати. З нами поводяться доволі обережно та чемно. Пробували друкувати оповістки воєнного начальника тільки в російській мові, однак на протест Начальної Команди видали в обох мовах. Оповістки підписує ґен. Шіллінг, командуючий „южною армією". Це завзятий україножер, який пописувався карними експедиціями на півдні України. Загально можна замітити, що денікінці не чуються сильними, тому й уступчиві дещо у відношенні до нас. Це стоїть мабуть у звязку, що їхні запілля непокоять наші повстанці, тому й не дуже вірять Москалі у нашу щирість, як союзника.

6. XII. У місті стрічаю старих приятелів ще з галицьких часів, між ними підхорунжого Миколу Ольшанського, та балакаємо про наше важке положення. Знакомимося з кількома тутешніми нашими громадянами. Кругом, як видно, великий сум та загальне пригноблення. Ріжні поголоски, побільшені та видумані, кружляють тепер про події на Україні. Це звичайне явище тут після програного славного вчорашнього. Недоцінення гарної дійсности сьогодня, брак доброї волі й посвяти для загальної справи, коли цього вимагають обставини та події часу, невдоволення з існуючих умовин, нарікання, обмови, неправдиві наклепи на провід, замісць того, щоб направити існуюче лихо — це головні риси настрою більшости тутешнього громадянства в часі, коли існує українська влада. Коли її не стало, тоді туга за нею, дивовижні видумані вістки та балачки про нібито десь існуючі українські відділи, які мають бити ворогів та зближаються вже до нас. Думаю, що це доказ слабкого виробленя громадянства до того великого діла, яке нам призначила історія у своїм ході подій.

10. XII. Події на Україні стають щораз більше напружені. Активним став тепер повстанець Шепель, який оперував звичайно у винницькому повіті, а тепер бе денікінське запілля в літинському повіті. Згідно з оповіданнями місцевих селян, повстанці поділилися між собою районами операцій проти денікінців. Тому між денікінцями завважується замішання та неспокій. У Винниці не багато денікінців, а між ними одна офіцирська рота. Доволі станшин завважується в команді міста, двірця та у міській міліції. Більшість з них це місцеві жителі або з поблизьких околиць.

12. XII. Сьогодня хочу покидати лічницю, хоч ще не зовсім здоровий, одначе в тутешніх умовинах годі набрати кращих сил. Крім того безпечніше у своїй частині, бо невідоме завтра заповідається не надто рожево. Однак поїзд не йде. Треба почекати, коли командант двірця дасть знати нам, бо більше виздоровців зібралися вертатись до своїх частин. Мій чура, Дмитро Медвідь, не вернувся досі з Могилева. Мабуть важко захорів у дорозі, або зробив інтерес з річами поручника Лесюка, які мав привезти. Вечір перебуваємо в одної родини, де зібралося численне товариство. Тема балачок — непевне загальне положення, бо червоні наближаються. Для забуття турбот зливають дівчата віск та ворожать з ріжних форм, які з нього виходять. Це ніч перед Андреєм, а тут жива традиція зливання воску й серед кругів інтеліґенції.

13. XII. Сьогодня хоронимо на жидівському цвинтарі нашого товариша по зброї, поручника-Жида. В похороні брали участь і деякі місцеві Жиди, які нам співчувають. Гарним тенором співав жидівський кантор псальми в трупарні цвинтаря, де покійник був виставлений. Ходять поголоски, що наші частини мають відійти в район Одеси-Миколаєва на давно обіцяний відпочинок. Друга, певніша вістка — це загальний відворот денікінців, які бажають і нас, як „союзників", потягнути за собою. Большевики наближаються від Київа, який денкінці здали вже червоним. Повстанці та групи ґен. Омеляновича-Павленка та отамана Ю. Тютюника оперують успішно на запіллях Москалів. Отаман Ю. Тютюник з великим відділом кінноти був появився під стацією Калинівкою, чим нагнав денікінцям панічного страху. Тепер попрямував він у Київщину на Уманщину. Оповідають, що отаман Шепель хотів розброїти наш 6. гарматній полк. Після переговорів та запевнень, що Галичани не є справжніми союзниками денікінців, вдоволився одержаними гарматніми набоями. Села околиць Гнівання та Красного ставлять завзятий опір денікінцям, які переводять в них реквізиції. Селяни зневірились у своїх надіях на лад та порядок, за якими тужать, а яких ждали з приходом денікінців. Кромі насильних реквізицій почали були денікінці кликати деякі річники мужчин до війська, однак це не увінчалося повним успіхом. Опір проти реквізиції, дезерція з війська, розібрання фільварків та поділ поміщицької землі між селян стали причиною важких та кровавих московських карних експедицій по наших селах.

(Дальше буде).

ОРҐАНІЗАЦІЙНА ПЕРЕПИСКА

Член: Наш секретар відділовий показував мені новий „рейт бук" на новий рід обезпечення, який проектується на реформу. І я доглянув, що новий рід буде дорожчий, а члени будуть мусіли платити після теперішнього віку, і тому я протестую і прошу мій протест проголосити.

Відповідь: Головна канцелярія отримує дуже багато листів, у яких члени висказують добрі сторони реформи, одначе тих листів не проголошується, щоби не впливати на вироблення опінії. І цього „протесту" не подається в цілости, а тільки частину, щоби сказати: Не спішіться з хвальбами, а таксамо з протестами, бо ще всього про реформу не було спромоги Вам предложити, і тому ніхто з членів ще не є всилі видати справедливу оцінку.

Кождий відділ вже отримав новий „рейт бук" для нових членів і другий, більший, для старих членів. Вкладки і вартісні звороти в новім роді не є вищі або нижчі, а тільки такі, які так звана „Американ Експірієнс Морталіти Тейбл" обчисляє. І такі самі, як мають усі асекураційні підприємства. Для нових членів вони є такі самі як в асекураційних компаніях і організаціях, котрі вже такий рід обезпечення практикують. Одначе для старих членів вкладки є нижчі, а вартісні звороти більші, тому, що старі члени, хоч меншими вкладками, зложили собі відповідну резерву, з якої по виміні грамот у новім роді могтимуть негайно користати.

Не беріться судити після того, що Ви „доглянули", бо ті нові „рейт букс" треба не підглядати, а студіювати, щоб їх оцінити. Орієнтуватися в нових „рейт букс"—не вистарчить знати „нумера-читати", а треба навчитися ще пізнавати їх значіння. Пождіть, аж отримаєте свою власну табельку, котра Вам покаже, яка буде Ваша вкладка в новім роді, які для Вас призначується вартісні звороти зараз по виміні, і як ті вартісні звороти будуть кождого року дальше зростати, якщо Ви той новий рід будете дальше оплачувати. Маючи в руках свою власну табельку, щойно тоді порівнуйте з тим, що Ви тепер у старім роді маєте, питайте відділового секретаря, щоби Вам показав, скільки Ви мусіли би платити, коли би Ви на такий рід обезпечення мусіли щойно тепер приступати і після теперішнього віку зачинали оплачувати. Щойно по такім порівнанню судіть, чи ліпше для Вас старий рід задержати, чи до нового роду перенестися. Та на всякий випадок не виривайтеся з поодинокими хвальбами нового роду, ані з протестами проти нього, бо до виміни Вас ніхто не змушує, тай кождий сам за себе рішає. А коли Вам треба доконче щось за, або проти реформи сказати, то робіть це аж тоді, коли вже всі члени будуть мати свої власні табельки в руках і свій власний осуд про них, тай не поодиноко, але цілими відділами, „урядово". Бо головна канцелярія не всилі з поодинокими членами „арґументувати" тай без цього зовсім можна обійтися. Хочете щось у тій справі сказати, скажіть це на мітінґу перед своїми членами, котрі Вас особисто знають і потрафлять Вашу думку оцінити. А коли свої члени не схочуть з Вами тої думки поділяти, то не форсуйте її дальше до інших відділів через головну канцелярію. Табельки для роздання членам вже викінчується і вони будуть незабаром вислані на руки відділових секретарів. За тим наступить дискусія членів по відділах, відтак голосування (референдум). І коли реформа буде членами ухвалена, то щойно тоді зачнеться виміна грамот старих на нові, але лише тим членам, котрі цього добровільно зажадають, підписуючи відповідну аплікацію.

Багато бувших членів, знаючи, що реформа приносить негайно певний кредит старим членам, жалують, що орґанізацію покинули, та декотрі з них бажали би „вернутись", хочби тільки по це, щоби „якийсь зворот в готівці" дістати, а відтак знов занедбати своє членство і дальше вкладок не платити. Такі бувші члени також засипують головну канцелярію листами, просячи привернення до членства на кредит, себто без вирівнання залеглих вкладок, а на рахунок їх резерви. Не можучи всім зокрема відповідати, головна канцелярія цею дорогою бажає за посередництвом активних членів поінформувати тих, котрі колись були членами, а тепер ними не є, що їх претенсії є неможливі до виконання. В Союзі нема бездонної скарбниці, з якої можна би всіх та під якимнебудь претекстом „обділювати". Обділ зложеною резервою в формі вартісних зворотів у новім роді обчислено точно на число правосильних членів У. Н. Союза, і тільки ті, котрі до часу виміни потрафлять вдержатися в членстві, будуть мати право брати в реформі участь. Кого при тім обділілі-обчисленню не було, то такому реформа нічого не може дати. Хто ще перед реформою втратив права до старого роду обезпечення, то тепер не має що на новий рід виміняти, тай ніяких вартісних зворотів не може дістати. Хто покинув старий рід перед реформою, той до нового роду може приступити тільки як новий член, на підставі нової вступної аплікації.

Один урядник відділовий пише: Я думаю, що вся кореспонденція з головною канцелярією повинна вестися відділовим секретарем рекордовим, а не фінансовим, та ще таким, котрий працює в користь мордену.

Про „морден", та хто і на що для нього працює, треба би осібно і богато говорити, а на це тепер нема часу. Одначе з таким фактом, як суперечка, хто з відділових секретарів (рекордовий чи фінансовий) повинен кореспонденцію провадити (а такі суперечки дуже часто по відділах трафляються), треба раз на все покінчити. За розвязкою не слід вдаватися до головної канцелярії, бо головна канцелярія може розвязувати тільки квестії, обняті статутом. Статут ніяких рекордових ні фінансових секретарів для відділів не признає, а лиш одного секретаря, а другого — заступника секретаря. Один робить, другий помагає, або заступає. Наша урядова система вимагає, щоби для відділу була лиш одна адреса, а саме адреса секретаря. Експедиція в головній канцерярії є так скомплікована, а адресар провадиться електричною машиною по одній адресі до кождого відділу, що на розділювання посилок між ріжних секретарів, статутом не признаних, нема місця. Статут предвиджує двох секретарів лише в головнім уряді. Тому, що орґанізація має великий оборот фінансовий (понад три міліони долярів) і великий рух членів (понад 30 тисяч обезпечених), то секретарство є розділене на два окремі відділи-депатаменти, а це: фінансовий і рекордовий. У відділі той урядник, що збирає вкладки і провадить рекорд членів, є секретарем відділу. Звичайно тому, що секретар відділу занятий збиранням вкладок і рекордом руху членів, він не годен уважати як слід на перебіг мітінґу, а відтак точний протокол зладити. Замісць це припоручити заступцеви, вибирають ще одного секретаря до ведення протоколу, та замісць назвати його протоколярним секретарем, звуть „рекордовим", хоч він ніякого рекорду членів або фінансів звичайно не провадить. З того виходить плутанина, якої розвязки даремно шукати в головній канцелярії. Її треба шушукати там, звідки вона вийшла. Хто встановив у відділі двох секретарів, той повинен був їм призначити, котрий що має у відділі робити, тай так, щоб не мішати ладу в урядовій системі головної канцелярії, опертій на тім, що статут приписує.

В декотрих відділах (а таких також немало) завелося подвійне членство. Є отже члени, що платять до Союза і до братства чи товариства, і є члени, що платять тільки до Союза. Ті другі — це звичайно такі члени, що стало в місцевости не мешкають і з добродійств плачення до місцевої каси користати не можуть. Між ними є й такі члени, що мешкають поза осідком відділу, отже відділ не хоче брати ризика виплати „тижневого бенефіту", тому, що не має над такими членами належної контролі. Оба роди членів не противляться статутови У. Н. Союза, бо всі ті члени є передусім Союзовцями і мають у Союзі рівні права, означені статутом. Оплачування вкладок так, як взагалі практикування місцевого бенефіту, не є призначене статутом, що мусить бути. Велике число відділів місцевої запомогової каси не має і вкладок на таку запомогу не стягає. Та біда в тім, що ще третій рід членів завівся по відділах, і то проти виразної заборони статутом, а це є такі члени, котрі „стоять" у відділі, а до Союза не належать. Між ними знаходиться багато „непрошених опікунів", котрі до Союза не платять, але за це найбільше голосу забирають. Який це голос, легко догадатися... Що може робити на мітінґах Союзових такий член, котрий має завсіди нагоду, але до Союза не приступає? Він мусить мати щось на своє оправдання. Він заедно має „арґументи" за те, щоб до Союза не вступити. Останніми часами багато „таких членів" до відділів напхалося, щоби вертіти з середини. Доходять слухи, що є вже відділи, в котрих таких не-членів є більшість. Вони захопили в свої руки відділове майно та вибирають „своїх" делеґатів на конвенцію і мріють про загарбання майна всеї орґанізації. Це звичайно малі відділи числом членів-Союзовців, з більшим числом „сури". Це ті відділи, до котрих передовсім клич за злуку був звернений, і саме ті, котрі це добре зрозуміли, проти злуки заговорили. Мовляв: хочуть позбутися „наших" делеґатів.

В таких відділах панує вічне тертя. Декуди доходить вже до того, що не-члени тероризують членів, щоби їх позбутись, а з касою перенестися до „сури", зглядно до „мордену". Декуди такі відділи вже постаралися про свої „незалежні стейтові чартери" і лихо вже так загніздилося, що з ним боротися трудніше. Члени безрадні, а власть головної управи вже попереднісе статутом ограничена. Одинока на це рада: розвязання таких відділів і перенесення їх до інших правосильних відділів. Та з тим получена втрата для членів їх місцевої каси, яка сяк чи так вже не є їх, тільки тих, котрих вони добродушно до своєї каси допустили, та ще й по головну касу посягати уможливили.

В цю пору до головної каси наспіло немало домагань, щоби такі справи „розвязувати". Це є стара болячка, яку члени самі обвивали і перед оком головної канцелярії укривали. Чомуж її тепер підноситься? Двояка на це може бути відповідь. Тому, що ця болячка вже назріла так, що сама хоче пукнути і відірватися, загарбавши місцеві гроші, тай гірше членам дошкулює і приневолює скаржитися. Або тому, щоби, вичерпавши всякі інші способи перешкоджування в впереведенню реформи, займати головну канцелярію такими справами, які дійсно не стерплять дальшої проволоки.

Тому отсим повідомляємо тих, котрі таку болячку, чи прямо „заразу", в себе виплекали, що це справа не нинішня і не важніша від реформи та допомоги поодиноким льояльним членам та всій орґанізації, та що по переведенню реформи негайно приступимо до операції цеї болячки, зачинаючи від тих місць, що найбільше наболіли. Це вже довго не забавить, а покищо просимо бути терпеливими, тай не дорікати нікому, бо що люди виплекали, те й вони мають. А реформа вже на викінченню. Притім звертаємо увагу, що дорікання в таких справах не вистарчають. Потрібно є рішучої акції. Члени, котрі не годяться з таким станом членства у відділі, де є Союзовці і не-Союзовці, і бажають цьому зробити кінець, хай громадно підпишуть таку заяву і від головної канцелярії хай не сподіваються нічого більше, тільки ствердження нелеґальности істнування такого відділу і його офіціяльного розвязання. Щож до місцевої каси, то вона є власністю місцевих членів, а не всеї орґанізації, і тому місцеві члени повинні вжити всіх леґальних засобів, щоби її для себе ратувати; а від головної управи сподіватися тільки такої допомоги, яку при статутових ограниченнях головна управа всилі дати.

„ПОЛЯКІ..."

Збудила мене мама раненько й післала в село купити трохи овочів. Гості мали приїхати. „Ееех!" — зівнув я здорово й почвалав. Іду я, аж коло одної хати яблуня аж угинається від овочів. Поступаю туди.

„Добрий день, — кажу — господине!"

„Дзінь добрий пану!"

„Ов, — здивувався я — то ви Поляки"? „Так! — відповіла нестара ще молодиця — ми Полякі. Дідо був Поляк, тато Поляк, чоловік муй тиж Поляк... ми вшисци Полякі!"

Сів я собі в куточку й неприємно мені трохи. Зломив найактуальніший клич: „Свій до свого!" Та що вже вдію. Про яблока ані чичирк. Не випадає, бачте, на селі просто з моста починати Треба зпочатку про гарбузи торочити, а потому аж про своє діло.

В молодиці перевязана рука.

„Щож вам таке?" — питаю.

„Та во жилам траву в лесі по корчах. Надейшла хмара. Я сі спішила і вцелам си реньку. Тежко тера робіць...

До хати ввійшло мале дівчатко у вишиваній сорочині.

„Мамо, а де моє сьнідані? Я така голодна..."

Стара подивилась вовком на неї і сказала:

„Ідзь, ідзь, там в пікарні на мищинце в ґарнеьцю покришков накрите стоїт!"

Сторжився якось, вийшов і трохи не плачу, чому не було тут ще репортера „Кракiвського Куріерка". Мав би чудовий матеріял до статті п. н. „Польскосьц на кресах всходніх заґрожона!!!!!", або: !!!Вшисци на барикади!!!, а так нехай оближеться. — („Новий Час").

Ямб.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

TWO WAYS OF LOOKING AT ONE'S PARENTAGE.

I have met quite a number of persons who are ashamed to admit their parentage. I mean their Ukrainian parentage. To admit that they come from Ukrainian stock, from the country known as Ukraine.

From several letters in the Svoboda I see that others, too, have met such people and are getting quite disgusted with them. Some feel like calling them ugly names. So do I, though I know that it is not right to call anybody names. It is not nice, and it is of no use: it never helps us with those people.

It is difficult, however, to find what could help with them, what could make those people realize how badly mistaken they are in their shame for their parentage. Maybe, it will help to express my own feelings in this matter.

From the desire of these people to attach themselves to other races, I see that they compare the accomplishments of their race with those of other races. Hence they are ashamed of their own race.

Well, I feel they need not be. True, our people cannot show such accomplishments as can show some other races, but are we just in comparing the accomplishments of our people with those of other races? Our people are comparatively late comers to this country. Naturally, they could not do within thirty years so much as others did in sixty. Our people came from under foreign opresssion, from the countries which prohibited even the use of their native tongue in schools. Could we justly compare them with those who had a free access to the schools in their native tongue?

Surly, who compares the accomplishments of various races in America, must take into account such conditions, and only then examine what are the results.

Yes, I challenge now to tell me who could have accomplished within the short period more than the Ukrainian immigrants have, coming as they are from under an unspeakable oppression? Just look about yourselves, fellow Americans of Ukrainian descent. Our parents came here to a strange land, people who have hardly ever ventured into strange lands. They came here, to a country of strange customs. They came here, to a country of strange language, without a smatter of the language, like a child into a forest. There was nobody here to help them, but many to abuse them, to misguide them, and to exploit them.

And look at them now! They have learnt how to live in the country. They know the language of the country, its customs, ways of living. They have made living, founded careers, made money. They have married here or brought over their families. They have become useful members of the community and good citizens. And they have brought up us, their children. Often illiterate themselves, they have sent us to schools and given us high education. And there are now among American-born Ukrainians doctors, lawyers, engineers, merchants, and what not. All this have done our parents, for whom some feel contempt.

And all that they were able to do because of the right aspect of life. They may come late, they may not know to read or write, they may not know the language, but they know that most important thing: how to live. And this is more than could be said about many a person we admire. That is why I am proud of my parents, and of the Ukrainian parents of other Americans, proud of the Ukrainian race, and of Ukraine, where they came from. And I am proud to admit my parentage, because it gives me a thrill of hope: If my parents have been able to accomplish so much within such a short time, against such obstacles, what opportunity of accomplishments have I, who was born here, in the free country, with a free access to all those wonderful things that were closed to my parents.

I am not ashamed of my origin, but I would proclaim it to the whole world. What of it that they still don't know my race and the country. We will make it known! Known and respected, admired and loved!

Nicholas Brykailo.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ. Український Клюб Поступовий, від. 70, повідомляє своїх членів, що спеціяльний мітінґ відбудеться в четвер, 20-го жовтня, в годині 7.30 ввечір, в гали під ч. 72 Моріс ул. На мітінґ убуде справа виміни грамот членських і участи в отворенню Укр. Нар. Дому 6 листопада. Всі члени обовязково повинні прийти на цей мітінґ. — Микола Лішнянський, предс. Ст. Гладкий, секр.

ШИКАҐО, ІЛЛ. Бр. св. О. Николая, від. 106, повідомляє своїх членів, що слідуючий мітінґ відбудеться 23 жовтня, зараз по Сл. Божій, в гали парохіяльній при Оклей і Райс ул. Обовязком є всіх членів прибути на сей мітінґ, бо є дуже важні справи, які усі члени мусять рішати. Довгуючих членів ще раз напоминається вирівнати свої залеглости по змозі. — Микола Гуль, предс.; Ів. Дацьків, секр.

МІЛВОКІ, ВІС. Тов. ім. Івана Франка, від. 103, повідомляє усіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 22. жовтня, в годині 6.30 вечером, в парохіяльній гали на Скот вул. Уряд взиває всіх членів прийти на цей мітінґ. Довгуючі мусять прийти, бо в противнім разі будуть суспендовані. Дальше з товариської каси не буде платити за довгуючих членів до Союза, бо каса підупала. — Теодор Танін, предс.; Микола Кудринський, заст. секр.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН. Тов. Любов, від. 370, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 22 жовтня, точно в годині 7 ввечір, в церковній галі, 127 Парк вул. Обовязком є кождого члена явитись раз в місяць на зборах. Всі члени добре знають цей обовязок, однак його не сповняють. Довгуючі члени повинні прийти на збори та висказати, чому не приходять і не платять своїх вкладок. Ви думаєте, панове, що ви тим ласку робите урядникам, що за Вас висилається поважну суму гроша кождого місяця. — К. Марущак, пр.; Рошка, кас.; Ф. Ковальчук, фін. секр.; Мих. Довгий, рек. секр.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

The Sport Whirl

YOUTHFUL UKRAINIANS! LET'S UNITE NATIONALLY AND FORM A STRONGER LINK!

After preparing an article on the nationalization of the American Ukrainian youth, to my surprize I found that there were other youthful Ukrainians concentrating on this same thought of centralization. A national organization of the youthful Ukrainians is just the thing we need.

Congratulations, Mr. Joseph Marmash. Your suggestion is one that can be visualized by more then one person as a stronger link towards reviving the Ukrainian youth. It is a difficult task, as Mr. Marmash has said, but if this organization is deeply set in many a mind and loyally supported by all, what else is there to prevent us from uniting? So I urge you, brotherly Ukrainians, clubs, organizations and men in professional life, let's help to strenghten the sectional organizations by uniting them nationally, in order that we may carry on the spirit of Ukraine in a larger way. It takes will power, and the Ukrainian youth has it, for he is every day boasting in this paper of the wonderful things his club is doing in his section.

The youthful Ukrainian is the direct descendent of a country whose ancestors have suffered greater hardships than any other country to restore their national rights. I am sure there is still a drop of that ancestoral blood in many youthful American Ukrainians to uphold the name of Ukraine, by helping to organize a national youthful organization. Come, youthful Ukrainians, let's join hands throughout the nation, become more friendly and help bring back some of our lost brothers and sisters, who are lost to their nationality.

The chief purpose of this national organization is to revive the Ukrainian youth and restore the mother tongue, to encourage various sports, socials and educational activities. This organization will also help spread interesting news of different clubs throughout the nation. At present I am noticing that the Chestertown club is appealing to various clubs for news of interest. A national organization will solve this problem, by gathering news of all the clubs and publishing it more rapidly. Let's go, body and soul, join hands with every town, city and state in the nation.

As it has been said, this is very difficult task and requires the support of every living Ukrainian throughout the nation, young and old. In order to get this started I am thrusting upon the priests of parishes, older organizations, youthful clubs and individuals to encourage and bring before their groups the value of a national American Ukrainian youthful organization.

Vladimir Tkaczyshyn,
Youngstown, O.

UKRAINIAN ATHLETIC CLUB OF PHILADELPHIA.

The athletic clubs of many cities have written articles to our fine newspaper Svoboda concerning the progress of the young generation of Ukrainians who have organized athletic teams. Not to be outdone by any other cities; the Ukrainian Athletic Club of Philadelphia, which has its headquarters at Ukrainian American Citizens Club of Philadelphia, N. W. Cor. 23rd and Brown Streets, wishes to announce the progress of the organization.

A Ukrainian baseball team has finally been organized which has made the name of our nation respected in sports of this city. The team has finished its second year of play, and takes pleasure in announcing that the past season was a successful one. Playing in all parts of the city and occasionally outside the city, the team compiled a record of 24 victories and 21 defeats. Throughout the year the team faced strong clubs which had been playing together for years; it was an honor to defeat them, it was no disgrace to lose. Regardless of the outcome of the game, the Ukrainian team always took victory or defeat gracefully.

Credit is due to Wasyl Titanich, through whose efforts the team was organized. It took patience and hard work to mold a strong team of the crude, inexperienced young who reported to him last year. It took harder work to make the boys realize they were members of a club and to act as a co-operative unit. Often the club was on the verge of dispersing because of the poor showing of the baseball team. It took faith to continue at the helm of the club and manager Titanich had faith.

Over the winter changes were made in the line-up of the baseball team, and the players, in their new posisions started the baseball season with a bang. With the success of the team came new members. It was no longer a disgrace to belong to the Ukrainian Athletic Club. The club developed from a rowdy bunch of boys into an organized group of young men.

The rapid strides of the club during the past two years is only an indication of the progress it will make in the future. A basketball team is being put into competition this winter and the practices thus far have been very encouraging. It will not be long before the Ukrainian A. C. puts forth teams in every well-known branch of competitive sport. The club is bending every effort to make the name of Ukrainian a symbol of sportsmanship and supremacy in sport.

The Ukrainian Athletic Club of Philadelphia wishes to take this opportunity to express their gratitude to the rooters and supporters who have taken an interest in their activities.

Michael Romanyshyn.

A CHALLENGE.

The Ukrainian Social Club Basketball Team of Perth Amboy, N. J., are practicing for the coming Basketball Season and hope to stand out in front of the other Ukrainian Basketball Teams. Last year 30 games were played. We lost 7 and won 23 which is not bad record.

The team consists of: 1. Joseph Romanetz, Mgr.; 2. George Rybeck, Capt.; 3. Steve Raab, 4. John Lishak, 5 John Kosmyna, 6. Harry Kurel, 7. Walter Bobick, 8. Steve Waznee.

After every game being played at our hall will be followed by dancing, music furnished by a New York famed Dance Orchestra.

We would like to play all Ukrainian Basketball Team from the state of New Jersey, New York and Pennsylvania. Write all communication letters to Joseph Romanetz, Mrg. of the Ukrainian Social Club Basketball Team of Perth Amboy, N. N. J., 199 Pulaski Ave., Perth Amboy, N. J.

Один гість приходить запізно на бенкет, уже після промови.

— Про що говорив бесідник у промові? — допитується він знакомого.

— Цього він не сказав, — відповідає знакомий.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

ALL MEMBERS ATTEND DANCE CLASS ANNUAL.

Ukrainian Junior Club Hears Reports and Elects Officers.

The Ukrainian Junior Dansing Club, of West Warwick, had the first annual meeting last night, at the Odd Fellow's Hall, Crompton. All members were present and as well as guests from other organizations. Wasyl Fedorowicz presided as chairman of the event and introduced other members of officials who gave reports of the work carried on throughout the year.

The financial secretary Mr. Hudyma, gave a report which was accepted.

Mr. Fedorowicz gave the report of the outstanding events of the year, pertaining to the celebration of the George Washington Bicentennial, under the American people throughout the New England States.

A report was given as to how many members the club started out with. The club was established with 26 members. During the year four were gained, one was lost by death, another moved out of the state and the third, due to illness, filed a resignation. The club now consists of 28 members.

Election of Officers.

The election of officers resulted as follows: President and Leader, Wasyl Fedorowicz; Secretary, Marko Hudyma; Treasurer, Luke Moskalyk; Jr. President and Drill Master, Peter Krawczuk; Jr. Vice President, Edward Loader; Jr. Secretary and Asst. Drill Master, Geo. Hudyma; Jr. Treasurer Marion Szelest.

Messrs. Hudyma, Krawczuk and Boyko were elected trustees of the club's funds for the ensuing year. Addresses were made by various guests and a collation was served by Mrs. J. Semczuk, chairman; Mrs. M. Hudyma, Mrs. C. Diachun, Mrs. L. Moskałyk and Mrs. W. Fedorowicz.

(Pawtuxet Valley Daily Times,
West Warwick, R. I.,
Monday, October 10, 1932).

Опанас Шевчукевич.

КРИЧИТЬ НАРОД — ТИ МОВЧИ!

Кричить народ,
То ти мовчи;
Мовчить народ,
Тоді кричи...
Твій крик спокою
Їм не дасть,
Осягне буря
Більшу власть...
Коли народ мовчить —
Він спить,
То серце хай тоді
Кричить,
Щоб сонний нарід
Розбудить,
Душі живої
В нього влить.

Чоловік з жінкою ночував у готелі. Нараз серед ночі почулися крики: „Горить! Горить!" Зірвалися з ліжка. Жінка хотіла вискочити крізь вікно, та чоловік здержав її. Потім чоловік виглянув крізь вікно та переконався, що нема великої небезпеки. Вспокоїв жінку й казав їй зодягатися. Мусіла надягнути на себе все, що треба, ще й напудруватися. Хотів, щоби тоалета не зраджувала, що жінка так зденервувалася.

— Тепер уже можемо йти — сказав задоволений чоловік. — Бачиш, мужчина все буде мужчиною. Я не перелякався. Ходімо!

— Так, — каже на те жінка — та чому ти забув надягнути штани?

ТАРЗАН І ЗОЛОТИЙ ЛЕВ. (79)

Пігмеї кілька хвилин стояли здивовані й переляканi. Перший опамятався їх ватажок. „Та це Тарзан з малп!" — вигукнув він і кинувся тікати геть. „Так, я Тарзан, володар джунґлів!" — промовив він. „Стійте і не тікайте. Вам боятися нема чого". Пігмеї трохи заспокоїлися. „Команґанів уже нема! Тепер ви можете спокійно мандрувати тут по джунґлях!" Три білі люди зі здивуванням і страхом слухали мови, якої вони не розуміли.

Тарзан нарешті звернувся до них: „Ви, панове, хотіли отруїти мене. Ви мене приспали й лишили на ласку львів. Ви хотіли моєї загибелі й тепер заслугуєте на кару. Та я шукаю вашого чорного Лювінія. Він убив мою жінку. Де він?" „Ми нічого не знаємо про нього. Він утік від нас, зрадивши нас", відповів Карський. Потім Карський розказав Тарзанови все, що знав про напад Лювінія і його бійку з Вазирами. Розповів, що Лювіні забрав у полон дві білі жінки.

Карський знову почав торочити, що вони приїхали в джунґлі лише в наукових цілях, а тепер їх одинокою мрією є якнайскорше вернутись до берега океану, щоби звідти вибратися до Лондону. Тарзан трохи подумав, дивлячись на вимучених людей, що так мізерно виглядали, а потім сказав: Ходіть зі мною! Можливо, що я пособлю вам, хоч ви заслугуєте на смерть. Я не хочу бачити, як білі люди гинуть у джунґлях!" Всі три пішли за Тарзаном та його львом.

Лондонці не дуже то любили товаришувати з львом. Вони недовірчиво дивилися на нього, а особливо боялися львиного гострого зору, що так пильно за всіми слідкував, охороняючи свого пана. Тарзан добув дещо попоїсти. Всі три вперше за кілька місяців добре наїлись. На ніч вони розташувалися біля струмочка гарної води. Досвіта Карський побачив, що Тарзан кудись пішов, крадучись. Тарзан не бачив, що він загубив свій клуночок.